

KÜRESEL ISINMA

Kaç Kaldı 2100'e?

Stanford Üniversitesi Biyoloji Bölümü, Çevre Bilimleri Merkezi'nden Dr. Çağan Şekercioğlu'nun Aralık 2007'de yayımladığı makale yine kuşların geleceğiyle ilgili iyi haberler vermiyor bize. Conservation Biology dergisinde yayımlanan makaleye göre 2100 yılına kadar kara kuşu türlerinin yüzde 30'u yok olabilir, ki bu da tüm kuş türlerinin yüzde 25'inden fazlası oluyor. Şekercioğlu bu sonuca 60 farklı senaryoyu değerlendirerek ulaştıklarını söylüyor. En kötü ihtimal olan 6.4 derece ısınma ve yoğun doğal bitki örtüsü kaybı yaşanırsa, 2 bin 500 kadar kuş türü yok olabilir. Ortalama bir seneryoya göre ise 400 ila 550 tür tükenecek ki bu da tüm kuşların yüzde 4 ila yüzde 5'i. Bu türlerin yüzde 80'inin soyu şu anda tehlikede gözüküyor ama küresel ısınmayla bu değişecek.

Kuşların varlığını sürdürebilmesi için belli iklim şartlarının ve bitki örtüsünün bir arada olması gerekiyor. İklim ısındığında bitki örtüsü değişiyor ve yüksek irtifalara kayıyor. Dr. Çağan Şekercioğlu "Kuşlar da bunu takip edince, yaşadıkları alan azalacak. Eğer dağ yeterince yüksek değilse ya da yukarı kesimlerde insan yerleşimi varsa, kuşların yaşam alanı tamamen yok olacak ve giderek soyları tükenecek. Örneğin, tropik bir bölgede hava 6.4 derece ısınrsa, aynı sıcaklık artık yaklaşık 1280 metre yukarıda hissedilebilir. Eğer o kadar yüksekte dağ veya orman yoksa, kuşların tercih ettiği bitki örtüsü ve iklim yok olacak. Bu ilişkiye 'soy tükenmesine giden yürüyen merdiven' denilebilir" diyor.

Kuşların daha serin yerlere göç edebilmesi için ise binlerce kilometre uçuşu gerekiyor. Ancak kuş türlerinin yüzde 82'si göçmüyor ve bu türlerin soyları çok daha dayanıksız. Şekercioğlu bu çalışmasında, göçmeyen türlerin göçen türlerden 5 kat daha fazla yok olacağını da gösteriyor. Çağan "Kuş türlerinin çoğu, tropik ormandan 100 metre bile dışarıya çıkamaz.



ÇAĞAN ŞEKERCİOĞLU

Bunlar ya evrim yoluyla uyum sağlayacak, ya da yok olacak. Tek tük uyum sağlayan türler var. Örneğin önceleri, Havai'deki bir kuş türü, oraya ait olmayan sivrisinekler ısınan iklimle yukarıya çıktıkça, onların taşıdığı sıtmadan ölüyordu. Yeni yeni bazı bireylerin genetik dayanıklılık gösterdiği ortaya çıktı. Ama diğer yerel kuş türleri halen ölüyor. Yani göçmen olmayan ve hızlı uyum gösteremeyen kuş türleri (ki bunlar çoğunluk) ya yukarıya gidecek, ya da yok olacak. Yüksek kesimlerde yaşamaya çalışan türlerin nüfuslarında azalmalar olacak. İdeal habitat olmadığı ve stres altında olacakları için üremeleri de azalabilir. En önemlisi, eskiden bir arada olmadıkları türlerle çatışmalar yaşanabilir" diyor.

Dr. Şekercioğlu, bu yok oluşları azaltmak için, tüketimimizi ve küresel ısınmayı azaltmanın yanında, canlıların daha serin ortamlara göçmelerini kolaylaştıracak koruma bölgeleri oluşturmanın şart olduğunu söylüyor. Böylece emniyet içinde

Gökkuşluğu gagalı tukan kuşu (*Ramphastos sulfuratus*), önceleri Kosta Rika'da deniz seviyesine yakın yerlerde yaşıyordu. Küresel ısınmayla artık daha yukarılarda, yeşil quetzal kuşuyla bir arada bulunuyor. İkisi de ağaç kovuklarında yuvalıyorlar. Tukan saldırgan bir kuş ve quetzal'in yuva kovuklarını işgal ediyor, hatta diğer kuşların yavru ve yumurtalarını bile yiyor. Dağ kuşları da yeni tehdit tukan kuşundan olumsuz etkileniyor.

hareket edebilecekleri doğal koridorlar içinde şartlar değiştikçe daha uygun yerlere göç edebilecekler.

Dr. Çağan Şekercioğlu 18 yıldır ornitoloji (kuşbilim) çalışmaları yapıyor. Bu genç bilim insanının 2000 yılından beri, tüm dünya kuş türlerini kapsayan ve 600 bin veriden oluşan bir dünya kuş veritabanı var. Bu en kapsamlı kuş ekolojisi veri tabanı. Çağan'ın bu makalede çalıştığı Prof. Steve Schneider dünyanın en saygın iklimbilimcilerinden ve Nobel ödüllü IPCC panelinin yöneticilerinden ■